

23.7.2024

LuontoHiili -hankkeen konsortiopäivät Ranskassa lisäsivät ymmärrystä yhteisöjen tekemistä luonnon monimuotoisuus- ja hiilensidontatoimista

Hankkeita ja projekteja esittelyssä

LuontoHiili -hankkeen (Nature-based Carbon offsets, NCAO) konsortio kokoontui juhannusviikolla itäisessä Ranskassa, Aix-les-Bains:in pikkukaupungissa. Yhteinen tapaaminen kuuluu kiinteästi EU-Interreg -hankkeiden toimintamalliin, jossa kasvokkain tapahtuvilla tapaamisilla ja niiden mahdollistamilla keskusteluilla tuetaan uusien ideoiden leviämistä maasta toiseen.

Tapahtuma sujui totutulla tyyllillä, olihan kaksi aiempaa kokoontumista jo takana ja ohjelmarunko sitä myöten tuttu. Kaksi ensimmäistä päivää on omistettu hyvien käytäntöjen esittelylle ja viimeinen päivä on ohjausryhmän palavereita, joissa katsotaan askelmerkit seuraavalle puolivuotiskaudelle. Kustakin kumppanimaasta oli esittelemässä alueen hyvää käytäntöä jokin sidosryhmäläinen. Suomesta mukana oli Jyväskylän kaupunki ja ympäristöjohtaja Päivi Pietarinen kertomassa kaupungin resurssiviisausohjelman toimeenpanosta. Se herätti kiinnostusta kuulijoissa ja kysymyksiä tuli mm. toimien budjetoinnista kaupungin vuosibudjettiin – Jyväskylällä on käytössä hajautettu malli, jossa jokainen toimiala sisällyttää resurssiviisauden kustannukset oman sektorinsa budjettiin vuosittain ja päivittäinen arkityö sisältää automaattisesti resurssiviisauksen näkökulman; se ei ole erillinen sektori, jota toteutetaan vain silloin tällöin.

Muitakin yhteisöjen toteuttamia hankkeita tai hiilensidontaan tähtäviä ohjelmia esiteltiin Ranskassa. Ranskalaiset toivat keskusteluun koulupihojen kasvillisuuden lisäämisprojektin, joka oli kiintoisa. Ranskassa koulujen pihat ovat 1950-luvulta alkaen olleet sora- tai asfalttipäällysteisiä, eikä kasvillisuutta ole ollut juuri ollenkaan. Nyt on herätty kuitenkin ilmastonmuutoksen tuomiin erityisen kuumiin kesiin, jolloin tarvittaisiin varjoa ja viilennystä, sekä myös opetusmahdollisuuksia pihalla esim. puutarhanhoidon näkökulmasta. Lapset itse Albertvillen kaupungissa olivat toivoneet pihalle hedelmäpuita. Kaupunki oli toteuttanut yhdessä pihasuunnittelijoiden kanssa suunnitelmat kahden koulun pihalle ja hanke oli saavuttanut maakunnan sisällä suurta kiinnostusta. Hankkeen toteuttajajärjestö piti huolta, että pihalle valittavat kasvilajit olivat kotoperäisiä ja helppohoitoisia. Kokemukset muutetuista koulupihoista ovat olleet inspiroivia: lapset viihtyvät ulkona, koulurakennusten viilennyksen tarve on jo alkanut vähetä ja myös opettajat ovat pitäneet pihvoja toimivina. Lisäksi pihamuutoksen toteuttaneet työntekijät olivat projektista iloisia ja ylpeitä, kun saivat osallistua innovatiivisiin ilmastonmuutoksen torjuntatoimiin.

Muita tapaamisessa kuultuja hyviä käytäntöjä olivat pienialaisten kaupunkimetsien rahoituksen järjestäminen (Italia), joka perustui tehtyyn ilmanlaatuselvitykseen ja paikkatietoanalyysiin, mille alueille metsien lisääminen olisi erityisen hyödyllistä ja kaupunkirakenteen puolesta mahdollista. Kuulimme myös hulevesien hallinnasta ja ojaverkoston tarkastelusta Bremenin kaupungissa (Saksa), joenvarsien sedimenttiin sitoutuneen hiilen varastojen ennallistamisesta, ns. blue carbon projekti (Espanja), ja metsien hiilensidontatoimista kosteikkoalueilla (Puola).

Vierailut kosteikkokunnostuskohteelle ja alppimetsään

Konsortiotapaamisiin kuuluu aina myös kohdevierailut, site visit:it, joilla vieraat näkevät käytännössä, millaisissa ympäristöissä luontopohjaisia hiilensidontaratkaisuja kussakin maassa edistetään. Ranskassa vierailimme naapurikaupungissa Ruffieuxissa katsomassa kunnostettua kosteikkoaluetta. Se oli

suurehkon Alppien välissä kimmeltävän järven, Grand Lac:in pohjoispääty, joka oli aikoinaan luovutettu maatilallisille viljelyalueeksi. Kaivetut ojat turvepohjaiseen maaperään aiheuttivat kuitenkin turpeen kuivumista ja massiivisia hiilidioksidipäästöjä ilmakehään, eikä viljakaan alueella kuivatuksesta huolimatta kasvanut. Useat viljelijät vaihtoivat viljan maissin viljelyyn. Toinen ongelma ojissa ja kuivuneessa turvemaassa oli sen menetetty ominaisuus sitoa vettä. Kun satoi paljon, kosteikko ei enää entiseen tapaan tasannut tulvahuippuja vaan rankkasateiden vesi valui suodattamattomana läheiseen kaupunkiin sekä Grand Lac -järveen. Kaupunki päätti maavuokrasopimuksen tullessa päätökseen, ettei aluetta enää vuokrattaisi viljelykäyttöön. Maanviljelijöiden parissa tämä herätti pettymystä ja huolta tulevasta, ja heidän kanssaan käytiinkin paljon neuvotteluja tuleviin muutoksiin ja vaihtoehtoihin viljelyalueisiin liittyen. Kunnostustyö alkoi 2000-luvun alussa ja 2024 kesällä alue näytti ruohikkoiselta isolta niityltä. Maaperä oli märkää ja paikoin soista, sillä edellisinä kuukausina oli satanut poikkeuksellisen paljon. Alueen turvekerrokset, joita on paikoin yli 10 m, ja niihin sitoutunut hiili saatiin turvattua ojat tukkimalla ja kotoperäistä kasvilajistoa istuttamalla. Nyt kosteikko toimii kuten sen luontaisesti kuuluukin, se sitoo itseensä paljon vettä ja tasaa maaperän vedenkorkeutta sekä tulvahuippuja. Muuttuvassa ilmastossa ja sään ääri-ilmiöiden yleistyessä, kosteikon merkitys tulee olemaan sen kunnostuksen taloudellista hintalappua huomattavasti suurempi.

Toinen vierailukohde tehtiin Alppien havupuuvaltaisiin metsiin. Meille oli kertomassa paikallisesta metsänhoidosta alueellisen metsäorganisaation ammattilaisia. Tässä osassa Ranskaa metsää ei kasvateta puuntuotannollisista syistä, vaan siellä tärkeämpää on metsien virkistyskäyttö ja hiilensidonta. Tästä syystä avohakkuita ei tyypillisesti tehdä, vaan poimitaan järeämpää puustoa pois, jotta nuorempi alikasvos pääsee varttumaan ja kasvamaan korkeutta ja leveyttä. Kierroksen lopuksi näimme myös paikallista puurakentamista, uuden toimintakeskuksen pienen laskettelurinteen ja talvisten hiihtolatujen yhteydessä. Rakennuksen runko ja katon tukipalkit olivat kaikki jämerää hirttä, mutta lattia ja osa seinistä kuitenkin betonia, joka projektipäällikkö Anna-Kaisan Tupalan mielestä vesitti hiilensidontanäkökulmaa – Tupalan mukaan rakennuksella on todennäköisesti vain käytetyn betonin CO₂-päästöjä kompensoiva vaikutus.

